

[3 Hours]

[Total Marks: 100]

- N.B:**
1. All questions are compulsory.
  2. Each question carries 25 marks.

1. Answer any two of the following :

25

- a) Explain the meaning and scope of Demography.
- b) Discuss the theory of demographic transition.
- c) Describe features of Indian population.

2. Answer any two of the following :

25

- a) What is census? Explain the advantages of census methods.
- b) Describe Civil Registration System in India.
- c) Explain merits and demerits of National Sample Survey.

3. Answer any two of the following :

25

- a) What is crude death rate? Explain the method of measuring crude death rate.
- b) Explain the difference between gross reproduction and net reproduction rate.
- c) Discuss the concepts of simple growth rate and compound growth rate of population.

4. Write notes on any two of the following :

25

1. Relationship of demography with other social sciences.
2. National Family Health Survey
3. Standardized birth rate and death rate.

(मराठी रूपांतर)

[३ तास]

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : १. प्रत्येक प्रश्न अनिवार्य आहे.
२. प्रत्येक प्रश्नाला २५ गुण आहेत.

१. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

२५

- अ) लोकसंख्याशास्त्राचा अर्थ व व्याप्ती स्पष्ट करा.
ब) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांताची चर्चा करा.
क) भारतीय लोकसंख्येच्या वैशिष्ट्याचे वर्णन करा.

२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) जनगणना म्हणजे काय? जनगणना पद्धतीचे फायदे स्पष्ट करा.
ब) भारतातील मुलकी नोंदणी पद्धतीचे वर्णन करा.
क) राष्ट्रीय नमुना सर्वेक्षणाचे गुणदोष स्पष्ट करा.

३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) ढोबळ मृत्युदर म्हणजे काय? ढोबळ मृत्युदराच्या मोजमापाची पद्धत स्पष्ट करा.
ब) स्थूल प्रजनन दर आणि शुद्ध प्रजनन दर यामधील फरक स्पष्ट करा.
क) लोकसंख्येचा साधा वृद्धी दर आणि संयुक्त वृद्धी दर या संकल्पनांची चर्चा करा.

४. टिपा लिहा (कोणतेही दोन)

- अ) लोकसंख्याशास्त्राचा इतर सामाजिकशास्त्राशी असलेला संबंध
ब) राष्ट्रीय कुटुंब आरोग्य सर्वेक्षण
क) प्रमाणित जन्मदर आणि मृत्युदर.
